

Фінансовий контроль - забезпеченням динамічного соціально-економічного розвитку суспільства

Садченко Марина Михайлівна, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІПФПСКМ (Національна академія внутрішніх справ)

Нестабільність політичної обстановки, економічна й соціальна кризи в суспільстві, правовий нігілізм, погіршення матеріального становища населення та інші негативні процеси призвели до зловживань та порушень у сфері фінансових відносин, постійному зростанню економічної злочинності, а також розмірів фінансових і матеріальних втрат держави. За таких умов визнано необхідність розвитку системи державного фінансового контролю з огляду на об'єктивну потребу відповідної протидії існуючим загрозам у фінансовій системі, зокрема, щодо зменшення обсягів та кількості бюджетно-фінансових зловживань; зростання рівня фінансової дисципліни у використанні бюджетних коштів; забезпечення надходжень до бюджету податкових платежів; посилення відповідальності учасників бюджетного процесу.

В умовах світової економічної кризи та розбалансованості вітчизняної бюджетної системи сучасний рівень криміналізації бюджетоутворюючих галузей економіки становить серйозну загрозу економічній безпеці України. Діяльність, пов'язана із забезпеченням динамічного соціально-економічного розвитку суспільства, потребує постійного вдосконалення управління цими процесами. Важливою функцією управління фінансами є фінансовий контроль, який, з одного боку, є методом фінансового механізму, а з іншого - організаційною формою управління фінансами. В умовах становлення ринкової економіки контрольна функція фінансів набуває особливої актуальності, що зумовлено певною специфікою цієї діяльності і дає змогу активно впливати на економічні процеси. Одним із елементів правової держави, основні засади побудови якої закладені в Конституції України, виступає державний контроль, складовою частиною якого є фінансовий контроль. Якісні перетворення, які відбуваються в Україні, потребують значних фінансових ресурсів, що забезпечать повне і своєчасне виконання завдань і функцій держави. Повнота та своєчасність надходження грошових коштів у державні фонди, дотримання діючого законодавства під час їх розподілу та використання залежать від організації і здійснення фінансового контролю.

Нецільове та неефективне використання бюджетних коштів призводить до того, що державні цільові програми спрямовані, в-першу чергу, на розв'язання нагальних соціальних та економічних питань, не виконуються в повному обсязі та не досягають очікуваного результату.

У бюджетній сфері вже тривалий час залишаються розповсюдженими злочини, пов'язані з нецільовим використанням бюджетних коштів.

Спостерігається тенденція до зростання розмірів збитків, які заподіюються державі цими злочинами.

Певним індикатором цього стану є постійне зростання економічної злочинності, а також розмірів фінансових і матеріальних втрат держави. Сума самих лише встановлених збитків за направленими до суду кримінальними провадженнями (кримінальними справами) склала: у 2008 році - 684,4 млн грн; у 2009 році - 927,6 млн грн; 2010 році - 1 057,3 млн грн; 2011 році - 1 717,1 млн грн; 2012 році - понад 2 млрд грн, 2013 році - понад 5 млрд грн, за 9 місяців 2014 року - понад 7 млрд грн . Протягом 2008-2014 років у середньому за рік вчинено близько 40 тис. економічних злочинів із загальною тенденцією до збільшення у 2008-2014 рр. (з 7,7 тис. до 32,2 тис.). Злочинні капітали намагаються вивезти за межі країни та, легалізувавши там, повернути до певних видів легального бізнесу. За даними Державної фіскальної служби України, за десять років з України було вивезено понад 40 млрд дол. США. Тоді як, за розрахунками Національного банку України, непродуктивний відтік капіталу у 2008-2014 роках оцінюється у 40,4 млрд дол. США. Відтак, визнано необхідність розвитку системи державного фінансового контролю з огляду на об'єктивну потребу відповідної протидії існуючим загрозам у фінансовій системі, зокрема, щодо зменшення обсягів та кількості бюджетно-фінансових зловживань; зростання рівня фінансової дисципліни у використанні бюджетних коштів; забезпечення надходжень до бюджету податкових платежів; посилення відповідальності учасників бюджетного процесу.

Усе це свідчить про те, що перед органами внутрішніх справ постають нові завдання з визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових шляхів боротьби з фінансовими правопорушеннями, які б відповідали реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства й держави.

Однак, з урахуванням такої складної ситуації в країні 11.03.2015 підрозділи ГУБОЗ МВС України ліквідовано. 07.05.2015 Державну службу боротьби з економічною злочинністю МВС України - реформовано в Департамент протидії злочинності у сфері економіки МВС України. Проаналізувавши основні завдання вказаного Департаменту можна стверджувати, що до них належать: участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері боротьби із злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності; своєчасне припинення злочинів у сфері економіки та запобігання їм; аналіз, прогнозування криміногенних процесів у сфері економічної діяльності та своєчасне інформування про них керівництва МВС України та інших органів виконавчої влади; виявлення та припинення фактів порушення прав інтелектуальної власності; виявлення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення тощо. Як можна побачити, їх завдання зовсім не змінилися в порівнянні із завданнями, що стояли перед ДДСБЕЗ. Сподіваємося, що час покаже, доцільність і позитивний результат даного реформування.